Sabah Namazının Sünnetini Kıldıktan Sonra Câmide Sağ Yanı Üzere Yatmak Doğru mudur?

Bu mesele hakkında sahabe ve âlimlerden farklı görüşler rivayet edilmiştir. Hanefi Mezhebi bu hususta Abdullah b. Mes'ud ve Abdullah b. Ömer (Allah onlardan razı olsun)'in kavillerini almışlardır.

أخبرنا مالك أخبرنا نافع عن عبد اللّٰه بن عمر: أنه رأى رجلا ركع ركعتي الفجر ثم اضطجع فقال ابنعمر: ما شأنه ؟ فقال نافع : فقلت: يفصل بين صلاته قال ابن عمر: وأي فصل أفضل من السلام

İmam Malik, Nâfî'den o da Abdullah b. Ömer (Allah onlardan razı olsun)'den rivayet ediyor:***Abdullah b. Ömer sabah namazının iki rekât sünnetini kıldıktan sonra yanı üzere uzanan bir adam görünce Nâfî'e sorarak: "Ne yapıyor bu?" dedi. Nâfî şöyle dedi: dedim ki: Farz ile sünnet arasını ayırıyor. İbn Ömer*** (Allah ondan razı olsun)***şöyle buyurdu: Hangi ayırma selam'dan daha faziletlidir ki."***

İmam Muhammed (Allah ona rahmet etsin)bu rivayeti yaptıktan sonra şöyle der: İbn Ömer (Allah ondan razı olsun)'in görüşünü alırız. Bu, aynı zamanda İmam Ebu Hanife (Allah ona rahmet etsin)'nin de görüşüdür.

İmam Muhammed (Allah ona rahmet etsin)'in el-Muvattâ rivayetine, "***et-Ta'liku'l-Mümecced ala Muvatta Mâlik bi rivayet-i Muhammed***" nâm bir şerh yazan Abdulhayy el-Leknevî bu rivayetle ilgili özetle şunları söyler: Sabah namazının iki rekât sünnetinden sonra veya teheccüt namazının ardından rivayette söz konusu olan "yanı üzere yatma"nın Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'den sözlü ve fiili olarak sabit olduğunda kuşku yoktur. Yine Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in bunları terk etmiş olduğuna dair de bir şüphe söz konusu değildir. Biri diğerine aykırı gözüken bu iki rivayetin arasını bulmak için birçok tevil yapılmıştır.

El- Muvatta üzerine ***Evcezu'l-Mesâlik***[11] ismiyle şerh yazan Zekeriyya el-Kendehlevî şöyle der: Yapılan tevillerin en güzeli hocamızın babasından yaptığı şu rivayet olsa gerek: Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)fecir doğmadan evvel gece ibadetini tamamladığı zaman müezzin sabah namazı için ezan okuyana kadar yanı üzere yatardı. Sonra kalkar sabah namazının sünnetini kılardı. Bazen de gece ibadeti fecir doğana kadar sürerdi. Böyle olduğu zaman sabah namazının sünnetinin vakti girmiş olduğu için iki rekât sünnet kılar ve yanı üzere uzanırdı.

El-Leknevî devamla şöyle der: Sabah namazının sünnetinin ardından Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in yanı üzerine yatmış olduğunun sübutu, başta ***el-Buharî*** olmak üzere diğerlerinin de rivayet etmiş oldukları şu hadis-i şeriftir.

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى رَكْعَتَيْ الْفَجْرِ اضْطَجَعَ عَلَى شِقِّهِ الأَيْمَنِ

Hz. Aişe (Allah ondan razı olsun)'den şöyle dediği rivayet edilmiştir: ***"Peygamber Efendimiz*** (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)***sabah namazının iki rekât sünnetini kıldıktan sonra sağ yanı üzerine yatardı"***[12]

El-Leknevî bu rivayeti yaptıktan sonra Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in fecir doğmadan yani sünneti kılmadan yattığını ispat eden rivayeti de getirir. Ardından Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in sünneti kıldıktan sonra yatmadığını ispat

eden rivayeti de zikreder ve âlimlerin tüm bu rivayetlerden içtihat ederek altı ayrı görüş belirttiklerini el-Aynî'nin ***Sahihu'l-Buharî*** üzerine yapmış olduğu ***Umdetu'l-Kârî fî şerhi Sahihu'l-Buharî*** nâm kitabından naklederek şöyle der.

1- Sabah namazının sünnetini kıldıktan sonra yatmak müstehabdır. Bu görüş Ebu Musa el-Eş'arî, Râfi' b. Hadîc, Ebû Hüreyre, Muhammed b. Sîrîn, Urve, Said b. Müseyyeb ve Kâsım b. Muhammed (Allah onlardan razı olsun)'in benimsedikleri görüştür.

2- Mutlaka yapılması gereken bir vaciptir. Bu, zahiri mezhebinden İbn Hazm'ın görüşüdür.

3- Yapılmasa daha iyi olur. Bu, el-Hasenu'l- Basrî'nin (Allah ona rahmet etsin)görüşüdür.[3]

4- Maksat yatmak değildir. Asıl maksat sabah namazının sünnetiyle farzının arasını ayırmaktır. Bu, yatmakla olabileceği gibi başka bir şeyle de olur. Bu görüş İmam Şafiî (Allah ona rahmet etsin)'den rivayet edilmiştir.

5- Sünnettir. İmam Şafiî ve ashabının (Allah onlara rahmet etsin)görüşüdür.

6- Sabah namazının sünnetini kıldıktan sonra (ibadet niyyetiyle yatmak) bidattir.[4] Bu, Abdullah b. Mes'ud ve Abdullah b. Ömer (Allah onlardan razı olsun)'in görüşüdür. İbn Ebi Şeybe, Vekî'den, o da Süfyan'dan, o da Hammad'dan o da İbrahim en-Nehâî'den Abdullah b. Mes'ud (Allah onlardan razı olsun)'un şöyle dediğini rivayet etmiştir:

عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : مَا بَالُ الرَّجُلِ إِذَا صَلَّى الرَّكْعَتَيْنِ يَتَمَعَّكُ كَمَا تَتَمَعَّكُ الدَّابَّةُ وَالْحِمَارُ ؟ إِذَا سَلَّمَ فَقَدْ فَصَلَ

"Adama ne oluyor ki sabah namazının sünnetini kıldıktan sonra deve ve eşeğin toprağa serildiği gibi (mescitte) uzanıyor. Hâlbuki selam vermekle sünnetle farz arasını ayırmıştır."[5]

Abdullah b. Ömer (Allah onlardan razı olsun)'den de bunu nehyettiği ve bidat saydığı rivayet edilmiştir. Hatta Mucâhit şöyle der: İbn Ömer (Allah ondan razı olsun)'le seferdeyken de değilken de beraber bulundum; onu sabah namazının sünnetini kıldıktan sonra yatarken görmedim.[6] Ebu Miclez bunu İbn Ömer (Allah onlardan razı olsun)'e sorunca İbn Ömer (Allah ondan razı olsun): "Şeytan sizinle oynuyor" demiştir.[7]

Tabiinden bunu kerih görenler arasında el-Esved ve İbrahim en-Nehaî (Allah onlara rahmet etsin)vardır. Hatta İbrahim en-Nehaî (Allah ona rahmet etsin)bunu "şeytan yatması" diye vasıflamıştır.[8]

Hanefi mezhebinin görüşü de budur. Yani sabah namazının sünnetini kıldıktan sonra yatmanın mekruh olacağıdır. Bu görüşü Kâdı İyaz, İmam Mâlik (Allah onlara rahmet etsin)'den rivayet etmiştir. Ve cumhurun görüşü olduğunu söylemiştir. Hatta ***Evcezu'l-Mesâlik***[9] nâm kitapta Zekeriyya el-Kendehlevîİmam Mâlik (Allah ona rahmet etsin)'in de bunu bidat olarak gördüğünü söylemiştir. Bu hususta İbn Ebi Şeybe, iki bab açmış; ilk önce sünneti kıldıktan sonra yatılabileceği veya yatılmasının sünnet olduğunu söyleyen rivayetleri aldıktan sonra bunun mekruh olduğunu söyleyenlere dair ikinci bir bab açmıştır.[10]

Şu halde yanı üzere yatmanın teheccüt namazından sonra yani fecir doğmadan yapılabileceğinin, fecir doğduktan veya sünneti kıldıktan sonra ise yapılmamasının ihtiyat olacağını söylemek, uzak olmasa gerek. Ve's-Selâm…

---

[1]*Zekeriyya el-Kendehlevî*, Evcezu'l-Mesâlik, kitabu salati'l-leyl

[2]El-Buhârî, ebvâbu’t-teheccüd bab: ez-Zic’a ale’ş-şıkkı’l-eymen bade rek’ateyi’l-fecr

[3]*İbn Ebî Şeybe*, el-Musannef: 6454

[4]*Abdulhayy el-Leknevî,* et-Ta’liku’l-Mümecced ala Muvatta Mâlik bi rivayet-i Muhammed

[5]*İbn Ebî Şeybe*, el-Musannef: 6449

[6]*İbn Ebî Şeybe*, el-Musannef: 6446

[7]*İbn Ebî Şeybe*, el-Musannef: 6450

[8]*İbn Ebî Şeybe*, el-Musannef: 6453

[9]*Zekeriyya el-Kendehlevî* , Evcezu’l-Mesâlik, kitabu salati’l-leyl

[10]*İbn Ebî Şeybe*, el-Musannef: (Muhammed Avvame tahkikli nüsha) 4/385-389